

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

Освітньо-професійна програма
«Дитяча психологія та психологічна практика»

Спеціальність 053 «Психологія»

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Затверджено на засіданні
кафедри
Протокол № 1 від 29.08.2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Філософія
Освітня програма	«Дитяча психологія та психологічна практика»
Спеціалізація	–
Спеціальність	053 «Психологія»
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Нормативна
Курс/семестр	2/4
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 14 год. семінарські заняття – 16 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета: формування у студентів цілісного уявлення про сутність та специфіку філософії як форми суспільної свідомості, її місця та ролі у контексті світоглядного знання; вміння застосовувати провідні філософські ідеї для аналізу і оцінки сучасних соціальних процесів та творчого використання у подальшій науковій та професійній діяльності.

Цілі курсу: розкрити предмет і завдання філософії, ознайомити з особливостями її історичного розвитку, експлікувати найважливіші ідеї представників античної, середньовічної, ренесансної, новочасної та сучасної філософії, пояснити місце української філософської думки в контексті світової, з'ясувати найважливіші позиції філософського осмислення буття, свідомості, пізнання, методу, людини, історії, суспільства, культури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: характерні риси античного, середньовічного, ренесансного, новочасного та сучасного світогляду, найважливіші поняття філософії кожного з періодів, суть зв'язків та відмінностей між головними філософськими позиціями.

вміти: застосовувати одержані знання у навчальній, науковій та професійній діяльності, орієнтуватися у світоглядних парадигмах, критично оцінювати соціальні, культурні, політичні та інші процеси.

Компетентності:

Загальні компетентності:

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні компетентності:

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

Програмні результати навчання:

ПР1. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР5. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР17. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР19. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Кількість годин	Завдання
1.	Тема 1. Філософія як форма самовизначення людини у світі.	Знати предмет та об'єкт філософії як відображення фундаментальних питань відношення «людина – світ». Знати основні концепції походження філософії. Розуміти природу філософських проблем та їх зв'язок з фундаментальними питаннями людського буття. Розуміння філософії як теоретичної основи світогляду. Знати основні категорії філософії: їх онтологічний та гносеологічний зміст. Розуміти особливості співвідношення філософії та науки. Знати основні структурні елементи філософії як науки. Розуміти особливості наукового пізнання в порівнянні з міфологічним, релігійним, філософським, мистецьким, повсякденним.	2	Питання, тести
2.	Тема 2. Філософія Стародавнього світу.	Знати історичні передумови виникнення філософії. Знати особливості досократівського етапу у розвитку античної філософії. Розуміння проблеми буття і пізнання, людини і світу в античній філософії. Знати основні філософські ідеї та представників представників: Мілетської школа (Фалес, Анаксимандр, Анаксімен). Числова філософія Піфагора і піфагорійці. Атомістичне вчення Левкіппа і Демокріта. Філософське вчення софістів про людину як міру всіх речей. Філософія Сократа, Платона, Аристотеля. Основні течії елліністично-римської філософії: епікуреїзм; стоїцизм; скептицизм; неоплатонізм. Знати основні ідеї та ідейні здобутки провідних філософських шкіл Стародавньої Індії та Стародавнього Китаю.	2	Питання, тести

3.	Тема 3. Особливості розвитку філософської думки в Європі доби Середньовіччя, Відродження та Нового часу.	Знати особливості розвитку філософської думки в Європі доби Середньовіччя, Відродження та Нового часу. Середньовічна філософія та її особливості. Знати представників філософської думки та їхні основні ідеї доби Середньовіччя, Відродження: філософія Т. Аквінського; філософські ідеї М. Кузанського, Еразма Роттердамського, М. Фічіно, М. Монтеня, Дж. Мірандолли, Дж. Бруно та діячів реформаторського руху тощо. Знати характерні риси і особливості філософії Нового часу: проблема методу пізнання; емпіризм і раціоналізм (Ф. Бекон, Р. Декарт); вчення Б. Спінози про субстанцію; монадологія Г. Лейбніца; гносеологічні та онтологічні концепції Т. Гоббса, Дж. Локка, Дж. Берклі, Д. Юма. Знати представників та особливості поглядів філософів епохи Просвітництва (Ф.-М.Вольтер, Ж.-Ж Руссо, Ш.Монтеск'є). Розуміти історичні умови формування класичної німецької філософії та її основні риси. Розуміння основної ідеї «коперніканського» перевороту І. Канта у філософії та його теорію пізнання. Розуміння суб'єктивно-ідеалістичного учення Й. Фіхте, «Філософія тотожності» Ф. Шеллінга. Знати особливості філософської системи і методу Г. Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л. Фойєрбаха.	2	Питання, тести
4.	Тема 4. Сучасна зарубіжна філософія	Знати загальну характеристику сучасної зарубіжної філософії. Знати основні напрямки розвитку філософії в Західній Європі у XIX – на початку XX століть: а) раціональна та ірраціональна філософія; б) класична та некласична філософія. Захист і оновлення класичних традицій: неокантіанство, неогегельянство. Знати історичні умови та джерела виникнення марксистської філософії. Особливості виникнення	2	Питання, тести

		позитивізму (О.Конт, Г. Спенсер) та емпіріокритицизму (В. Мах, Р. Авенаріус). Знати провідні тенденції та течії сучасної зарубіжної філософії: екзистенціалізм; філософія життя (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше, А. Бергсон, О. Шпенглер); психоаналітична філософія (З. Фройд, К. Юнг); герменевтика; філософія постмодерну. Знати особливості релігійної філософії: неотомізм; тейярдизм.		
5.	Тема 5. Українська філософія.	Знати історичні джерела формування української філософської думки. Знати історію української філософії та проблеми її періодизації. Знати особливості докласичної доби української філософії та її яскравих представників: Іларіон, Володимир Мономах, Кирило Турівський, Данило Заточенник, Клим Смолятич (про проблеми буття, пізнання, сенсу життя, співвідношення духовного та фізичного в людині і її моральні риси). Знати особливості формування філософської думки у культурно-освітніх центрах України XIV-XVII століть. Знати особливості професійної філософської освіти у Києво-Могилянській академії (І. Гізель, С. Яворський, Ф. Прокопович, Г. Кониський, Г. Щербицький, М. Козачинський). Знати представників та їхні філософські ідеї класичної доби української філософії (філософія Григорія Сковороди. Філософія українського романтизму). Знати особливості та ідейні настанови української академічної філософії.	1	Питання, тести
6.	Тема 6. Філософське розуміння світу та розвитку.	Знати Проблема буття в історії філософії. Проблема субстанції. Монізм, дуалізм, плюралізм, матеріалізм, ідеалізм, об'єктивний ідеалізм, суб'єктивний ідеалізм, основне питання філософії. Буття та його основні форми. Поняття матерії, руху, простору і часу. Філософське розуміння категорії	2	Питання, тести

		“світ”. Розвиток і його ознаки. Категорії діалектики. Основні закони розвитку.		
7.	Тема 7. Свідомість, походження, сутність. Проблема пізнання філософії.	Знати основні проблеми і труднощі наукового вивчення свідомості. Знати особливості розвитку уявлень про свідомість в історії філософської думки. Знати основні характеристики, структуру, сутність свідомості. Знати основні концепції походження свідомості. Розуміння особливостей співвідношення основних понять: свідомість і мова; свідомість і самосвідомість; свідомість, свобода і проблема вибору; свідомість і творчість. Знати специфічні особливості суспільної свідомості, її структуру, форми та функції. Розуміння проблеми пізнання в історії філософії. Знати основні принципи пізнання. Форми мислення. Розуміння проблеми істини у філософії і науці. Знати форми і методи наукового пізнання. Знати основні етичні норми і цінності науки.	2	Питання, тести
8.	Тема 8. Суспільство як об’єкт філософської рефлексії.	Розуміння суспільства як специфічного матеріального утворення. Знати особливості соціальної структури суспільства та основні сфери суспільного життя. Розуміння ролі цінностей у житті людини і суспільства.	1	Питання, тести

4. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів впродовж лютого – червня: 1) усні відповіді на семінарських заняттях з використанням візуалізованих презентацій своїх відповідей, підготовка есе, доповідей – максимально 5 балів (обов’язковою є одна оцінка із дев’яти семінарських занять); 2) одна письмова робота (в межах семінарських занять) – максимально 5 балів. 3) контроль за самостійною роботою – здійснюється у формі комп’ютерного тестування у поза аудиторний час із наперед визначених робочою програмою тем. Максимальна кількість балів – 25. Мінімальна кількість балів – 25. Максимальна кількість балів – 50.

	Підсумкове оцінювання (екзамен) – максимально – 50 балів. Підсумкова оцінка за весь курс – максимально – 100 балів.
Вимоги до письмової роботи	Обов'язковим є написання однієї письмової (контрольної) роботи. Результат роботи оцінюється максимально 5 балів. Робота охоплює матеріал лекційних тем. Кількість запитань: 5. Кожне питання – максимально 1 бал. Запитання відкритого типу (без варіантів відповідей). Час виконання: 80 хв. (в межах семінарського заняття).
Семінарські заняття	Семінарські заняття покликані утвердити у студентів конкретні знання з дисципліни, сприяти розвитку аналітичного мислення, формувати навички розробок презентацій з обраних тем, публічних виступів, умінню проводити дискусії на актуальні, визначені теми, займати чітку громадянську та професійну позицію. Робота на семінарських заняттях оцінюється за наступними критеріями: - участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповіді на запитання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань, тощо) - 1 бал; - виступ із доповіддю на питання, яке визначене планом семінарського завдання - 5 балів (при умові, що при виступі проявлена ґрунтовна підготовка, висловлюється власна точка зору щодо означеної проблеми, яка підкріплюється відповідною аргументацією, використовується попередньо розроблена презентація, подані правильні відповіді на уточнюючі запитання викладача та студентів). В межах 8 запланованих семінарських занять є обов'язковою одна усна відповідь, яка оцінюється максимально 5 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Належне виконання: 1) змісту питань планів семінарських занять. Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей на семінарські питання, а також різноманітних есе, доповідей, повідомлень, тощо. Візуалізована презентація на семінарське питання не повинна перевищувати 12 слайдів. Однак слід пам'ятати, що візуалізована презентація тільки доповнює підготовлену основну відповідь студента. 2) однієї письмової (контрольної) роботи протягом семестру. Виконання цих завдань передбачає якісну, системну, цілеспрямовану навчальну діяльність студента у підготовці до підсумкового контролю. Студент допускається до підсумкового контролю (екзамен) за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 25 і більше балів (максимально – 50).

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекції	7
Семінарські заняття	13
Самостійна робота	25
Контрольна робота	5
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції	1	1	1	1	1	1	1											7
Семінарські заняття								1	1	1	1	1	6	1	1			13
Контрольна робота															5			5
Самостійна робота			3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2				25
Екзамен																	50	50
Всього	1	1	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	8	3	6	0	50	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення: мультимедіа; ноутбук.
Рекомендована література
Основна
Бичко І. Філософія / І. Бичко, В. Табачковський, А. Бичко, В. Ярошовець. - К. : Центр навчальної літератури, 2017. – 648 с. Губерський Л. Філософія : підручник. Харків : Фоліо, 2017. 621 с. Герасимчук А.А. Філософія: Курс лекцій: Навч. посіб. для вузів. – К., 1999. — 165 с. Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук. – Мюнхен-Львів, 1995. Основи філософії : підручник / С. Симоненко, О. Сулим, М. Шмиголь, Н. Щубелка, Ю. Юшкевич, Л. Сандюк. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 412 с. Основи філософських знань. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство: підручник /В. Лозовий, М. Требін, М. Горлач. Київ: Центр навчальної літератури. 2020. 1028 с. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. 2-е видання, виправлене і доповнене. Київ : Каравела; Львів: Новий світ-2000, 2017. 544 с. Петрушенко В.Л. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів : Львівська політехніка, 2019. 596 с. Філософія. Навчальний посібник / І.М. Гоян, І.С. Матвієнко, С.В. Сторожук, за ред. С.В. Сторожук. – Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2017. – 296 с.
Допоміжна
Дойчик М. В. Ідея гідності в історії європейської філософії [Текст] : монографія. Видання. 2-ге, доповнене. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2018. 394 с.

2. Практикум з філософії. Навчальний посібник / І.М. Гоян, І.С. Матвієнко, С.В. Сторожук, за ред. С.В. Сторожук. – Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2017. – 176 с.
3. Філософія науки. Навчальний посібник / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2017. 588 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
2. Наукова бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/>
3. Google Scholar або Google Академія: пошукова система і некомерційна бібліометрична база даних, що індексує наукові публікації та наводить дані про їх цитування <https://scholar.google.com.ua/>

7. Контактна інформація

Кафедра	Соціальної психології, вул. Шевченка, 57, ауд.504, URL: https://ksp.pnu.edu.ua/
Викладач Гостьові лектори	проф. Гоян Ігор Миколайович
Контактна інформація викладача	Пошта: igor.hoian@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Політика курсу «Прикладна психологія мотивації» ґрунтується на принципах академічної доброчесності, що забезпечує її прозорість та законність діяльності і здійснюється на основі відповідних нормативних документів: «Положення про запобігання академічного плагіату», «Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності», «Кодекс честі «Прикарпатський національний університет імені Стефаника».
Пропуски занять (відпрацювання)	Відпрацювання пропущених занять відбувається згідно графіку консультацій викладача з навчальної дисципліни, за винятком поважної причини у студента (документальне підтвердження).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Завдання, виконані після зазначеного терміну для виконання, не перевіряються, тобто оцінюються в 0 балів, за винятком поважної причини у студента (документальне підтвердження).
Невідповідна поведінка під час заняття	Вирішується згідно чинного законодавства України, Статуту університету. Під час застосування форм дистанційного навчання є вимога щодо ввічливості відеореєстрації під час онлайн-конференцій.
Комунікація із викладачем	Комунікація зі студентами у поза аудиторний час може здійснюватися із студентами через електронну пошту, соціальні мережі Viber чи Telegram.
Додаткові бали	Виставляються за активну участь під час семінарських та лекційних занять при доповненні основних питань та відповідей на додатково поставлені запитання.
Неформальна освіта	Є можливість отримати додаткові бали, пройшовши онлайн-курси за відповідними тематиками на платформах

Coursea, Prometheus, Edera та інші, які мають узгоджуватися
попередньо з викладачем.

Викладач

Гоян І.М.